

JAUNAIS CELS

Agrofirma «Sorkonais Oktobris» laikraksts

ADVENTES DIENAS

Šopirmdien liels notikums, tāpat kā pirms nepilna mēneša Riebiņos, bija Priekuļu devingadīgajā skolā. Arī šeit iesvētīja skolas karogu. Turklāt vecāku kopsapulcē lēma par iespējām, sākot ar 1991. gadu, pasniegt skolā ticības mācību.

Priekuļu bērniem reliģijas vēsturi, Bībeli un katehismu mācīs pensionētā skolotāja, mūsu laikraksta ārštata korespondente A. Gribruška. Pirms tam skolā krājās abu bērnu vecāku parakstīti iesniegumi ar lūgumu iekārtot tādā fakultatīvās nodarbības skolā. Bet A. Gribruška un vēl četri rajona pedagogi šovasar pabeidza svētdienas skolotāju kursu.

Apjautājāmie, kā skolotājai Gribruškai izdevās saglabāt un nosargāt savu reliģisko pārliecību tajos laikos, kad padomju skolā kā obligāta ideoloģija valdīja ateisms un par sirdsapziņas brīvību varēja tikai sapņot. Viņa pastāstīja: — Mana specialitāte ir matemātika un fizika, tāpēc savās

stundās mazāk jutos spiesta «veikt ateistiskās audzināšanas darbu». Turklāt centos strādāt vakarskolā, kur tam vispār pievērsa mazu uzmanību. Savus bērnus kristīju un iesvētīju baznīcās ārpus Priekuļu rajona. Tikai tad, kad laulājās meita un nomira vīrs, izgāju «no pagrīdes» un svinīgās ceremonijas notika vietējā baznīcā. Dzirdēju pēc tam ne vienu vien pārmetumu par reliģisko tradīciju atbalstīšanu, arī no oficiālām tribīnēm, tomēr man tas nelikās nekā briesmīgs.

Nu jau arī citu rajona iedzīvotāju ikdienā arvien drošāk un brīvāk ienāk šīs kādreiz nievātās kristīgās ticības tradīcijas. Karoga iesvētīšana Priekuļu skolā nav vienīgais adventes pasākums rajonā šonedēļ. Šovakar rajona kultūras namā plānots labdarības koncerts. Vecajiem, vientuļajiem, slimajiem garīga satura dziesmas dziedās Latgales lauku kultūras komplekša «Jasmuiža» skolotāju koris.

Turpmākajās nedēļās plānoti vēl citi žēlsirdības, labdarības un Ziemassvētku ieskaņu koncerti.

M. Austruma

Vai vēlaties savu zemi?

Nesen pieņemtais likums par zemes reformu Latvijā aktivizējis vietējo zemes komisiju darbu. Tuvojoties liecējiem «mērnieku laikiem», tiek veikti dažādi priekšdarbi. Arī Riebiņu pagastā jau bija iesniegtas zemes ierīkošanas kartes, kuru uzdevums — sastādīt precīzas zemes ierīkošanas kartes. Rajona mērogā noticis seminārs zemes komisiju vadītājiem, bet februārī ielānoti ilgstošāki kursi.

Speciāla pagastu izpildkomiteju priekšsēdētāju komisija pašlaik kopīgi izstrādā visam

rajonam vienotu apkārtrakstu, ar kura palīdzību tiks aptaujāti iedzīvotāji par vēlni iegūt (vai atgūt) savu zemi.

Bet arī pašlaik Riebiņu pagasta zemes komisija saņem pirmos iesniegumus, pagaidām tie ir seši. Pārsvārā tos iesnieguši rīdzinieki, kuriem šeit vairs nav radu, arī viņu mājas vairs nav saglabājušās. Šo cilvēku pieprasītās zemes daudzums ir neliels — pieci seši hektāri.

No vietējiem iedzīvotājiem jaunsaimnieku skaitu Riebiņos gribētu papildināt tikai viena

— 1. brigādes kolhoznieces Bronislavnas Klindžānes ģimene, kas vēlētos iegūt mājas mātes bijušo tēva zemi. Tā atrodas augošās Priekuļu pilsētas pievārtē.

1991. gada 20. jūnijs — pēdējais iesniegumu nodošanas datums visiem, kas vēlētos būt zemes saimnieki un apstrādātāji. Pēc tam sāksies atbildīgais zemes piešķiršanas darbs. Līdz tam laikam zemes komisijām labi jāapgūst zemes piešķiršanas tiesiskā un praktiskā puse.

M. GEKIŠA

Nākamais gads kļūs par pagrieziena punktu arī šīs senās celtnes — vecās muižas ēkas, kas atrodas parkā, garajā dzīvē — paredzēts sākt restaurāciju līdzās citiem darbiem, ko diendienā veic mūsu agrofirma celtniecības un montāžas darbinieki. Sīkāk par to, ko mūsu celtnieki jau paguvuši, nākamajā numurā.

Latgale visos laikos bijusi bagāta ar talantiem. Un ne tikai rakstnieku, mākslinieku vai dzejnieku, kultūras darbinieku, daiļo amatu meistarū vidū, bet arī starp ražotājiem — lauksaimniekiem, rūpniekiem. Par tādu cilvēku var uzskatīt arī Antonu Skromāni no Aglonas puses. Nesen, 1. decembrī, darbabiedri, radi un paziņas atzīmēja viņa 55 gadu

NOVADNIEKA JUBILEJA

jubileju.

A. Skromānis daudzus gadus nostrādājis vadošos amatos lauksaimniecībā un Latvijas Lauksaimniecības akadēmijā, publicējis ap diviem simtiem

zinātnisku un populārzinātnisku darbu, bet, kad tika izveidota Zinātniskā ražošanas apvienība «Ražība», kļuva par tās priekšsēdētāju. 1988. gadā viņš ieguva doktora zinātnisko grādu.

Ar stiprām rokām, gudru galvu un emocionālu sirdi viņš vada kolektīvu uz pienācīgu vietu mūsdienu zinātnē un ražošanā.

Kartupeļi pārtapuši cietē

Ārkārtīgi grūtos apstākļos aizejošajā gadā strādāja kar-

tupeļu audzētāji, sakarā ar slap-

rudens cēlienū daudzās vietās stādījumu ražība bija ļoti

zema, bumbūļi izstika, pastiprināti cietā no slimībām. Tas jūtami ietekmēja arī mūsu agrofirma cietes rūpnīcas darbu. No saimniecībām atvesto bumbūļu pietika, lai tehnoloģisko līniju darbinātu tikai dažus mēnešus, jaunā automatiskā hidro ciklonu līnija tikpat kā nostāvēja dīkā — nebija vajadzības.

No 1990. gada kartupeļu ražas izgatavotas 250 tonnas cietes. Bumbūļu sagatavošanā un cietes ieguvē strādāja divas maīnas, bet cietes zāvēšanas ceļā pietika ar vienu. Sezonas laikā, tā vai citādi, cietes ražošanā piedalījušies visi uzņēmuma kolektīva locekļi, arī tie, kuri strādā pie konfektiem «Gotiņa», visi pret uzdevumiem izturējušies ar vienlīdz lielu atbildību.

Ieskatīsimies bumbūļu piegādātāju vedumos. Tos saņemam no sešu kaimiņrajonu saimniecībām, ieskaitītais svars ir gandrīz 24 tūkstoši tonnu, izmaksāti 370959 rubļi naudas. Labākie bumbūļi tika saņemti no Daugavpils rajona P. Stučkas valsts saimniecības, kur nedaudz vairāk par trim pro-

augstākais cietes saturs — 12,2 procenti. Šī saimniecība atveda 4,3 tonnas bumbūļu. Citur kartupeļu fīrība — cietes saturs bija dažāds, vidēji no atvestās ražas cietes iznākums bija 11,14 procenti.

Aktīvākie bumbūļu piegādātāji šogad bija Jēkabpils un Priekuļu rajoni. No Jēkabpils rajona ceļu uz mūsu agrofirma cietes rūpnīcu mērojuši Dignājas, Vīpes, Mežāres, Gārsenu, Krustpils, Susējas, Aknīstes, Mežgales kopsaimniecības, tāpat Raiņa kolhozs, «Vienība» un «Cīņa», Jēkabpils sovhoztehnikums, viņu vedums pārsniedza 10228 tonnas.

Otrajā vietā ierindojās Priekuļu rajons, to šogad cietes rūpnīcas izejvielu piegādātāju dokumentos pārstāv Jersikas, Galēnu, Ļeņina kopsaimniecības, «Sarkanais Oktobris», «Zelta Vārpa» un «Sīlukaiņš». Priekuļu devums ir 7608 tonnas, tiem arī bumbūļi bijuši vērtīgāki — kopā pa rajonu 11,54 procenti cietes.

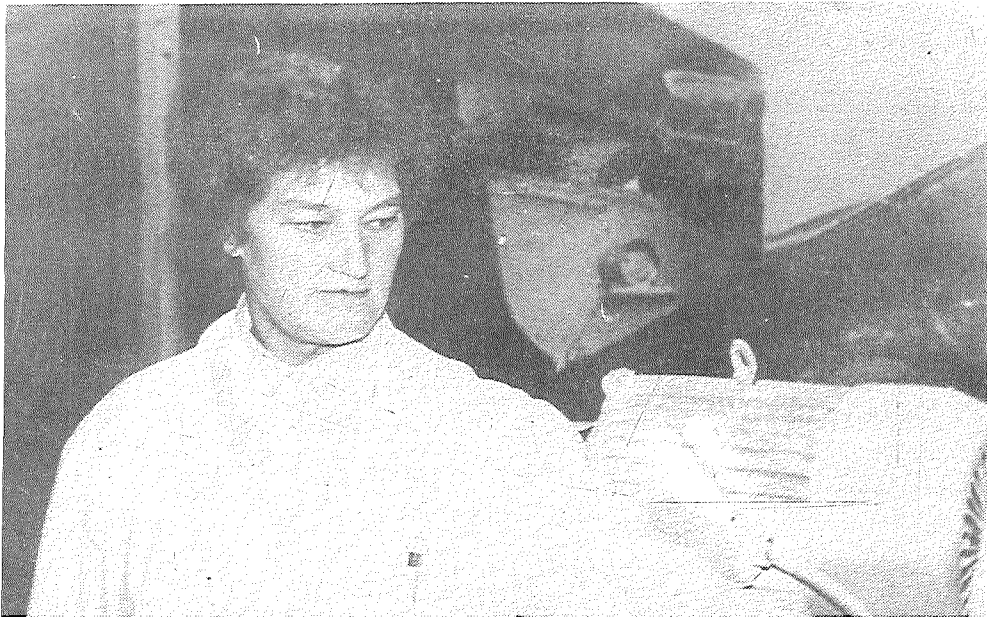
Tālus ceļus no Ludzas rajona uz Priekuļiem mēroja Salas, Ludzas, Istras un Naurēnu padomju saimniecību laucis,

3198 tonnām. No Krāslavas rajona veda bumbūļus Šķaunes un Kapu valsts saimniecības (908 tonnas), no Aizkraukles rajona — Pļaviņu valsts saimniecība — ap 240 tonnām, no Madonas rajona — Degumnieku un Varakļānu valsts saimniecības — vairāk par 1376 tonnām.

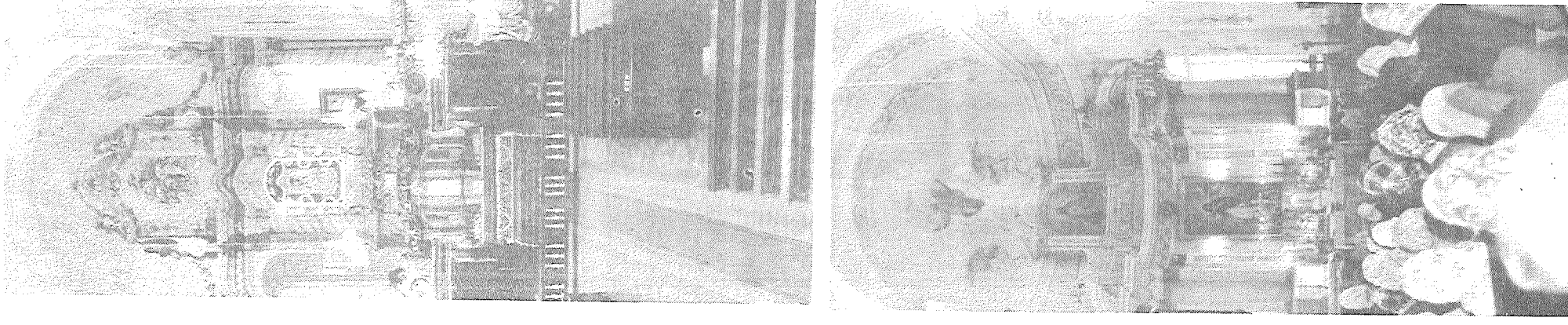
Cietes ražošanas sezona mūsu rūpnīcā beigusies nēderēti šīs laikā. Šogad bumbūļu piegādes tempi bija tādi, ka ar pārstrādi gandrīz varēja tikt galā uzreiz, izveidojot tikai nelielas rezerves turpat rūpnīcas teritorijā, nebija vajadzības veidot stīrpus, kā tas gadījās iepriekšējos gados. Kā būs turpmāk, nākamgad? Jo vairāk kartupeļu saimniecības prātīs izaudzēt un saglabāt, jo labāk — pēc rekonstrukcijas un paplašināšanas rūpnīcas jauda ir palielinājusies vairākkārt.

Attāla: cietes zāvēšanas ceļa aparātu uzraudze Annā Rožkalne, caur viņas rokām izgājuši tikpat kā visa sarāžotā ciete.

A. MEŽMAIJS

Atgādinājums-1991

Jaungoda

7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	

P O T O P S S v.

Sveču

4	11	18	25
5	12	19	26
6	13	20	27
7	14	21	28
1	8	15	22
2	9	16	23
3	10	17	24

Pavasara

4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31

Sulu

1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	

Lopu

6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	

Vosoras

3	10	17	24	
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30

Sina

1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	

P O T O P S S v.

Labeibas

5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	

Rudija

2	9	16	23	30
3	10	17	24	
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29

Leita

7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	

Solnas

4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29
2	9	16	23	30
3	10	17	24	

Zimas

2	9	16	23	30
3	10	17	24	31
4	11	18	25	
5	12	19	26	
6	13	20	27	
7	14	21	28	
1	8	15	22	29

JANVARS,

Jaungoda mēness
1. Jaungods, Mitra diņa.
6. Zvaigznes diņa.

FEBRUARS,

Svešu mēness
1. 1931. godā dzimis Boriss Jelcins.
2. Sveču diņa.
13. Palnu diņa.

MARTS,

Pavasara mēness
2. 1931. godā dzimis Mihaīls Gorbačovs.
14. 1871. godā dzimis Mikēlis Dukaliskis, goredznieks un rakstnieks.
25. Komunistisko terora upuru piemiņas diņa.
29. Lelā Pikt diņa.
31. Leldiņas.

APRĪLIS,

Sulu mēness
1. 1891. godā dzimis An-drejs Abelinš, goredznieks, sabiedrīks darbināks.
13. 1871. godā dzimis sve-
leigais Jurgis Matulaitis, Veit-
skups un sabiedrīks dar-
bināks.

MAJIS,

Lopu mēness
1. Dorba svātki.
4. Latvijas Republikas Naal-
kareības pasludināšanas diņa.
7. 1861. godā dzimis Rabin-
dranāls Tagore, indišu rakst-
nieks.
9. Debeskōpōnas svātki;
11. pasaules kara upuru pi-
miņas diņa.
12. Mōtes diņa.
19. Vosorāsvātki.
20. 1921. godā dzimis An-
drejs Saharovs, Zinātk-
izcēlājs.

AUGUSTS

Labeibas mēness
4. 1881. godā miris Preiļu
bazneicā cēlējs prāvēs
Slapislavs Žaba.
15. Divmōtes Debesisuzņemšo-
nas svātki.

SEPTEMBRIS,

Rudina mēness
8. Divmōtes dzimšanas diņa.
22. 1841. godā dzimis An-
drejs Pumpurs,
latvišu rakstnieks.

OKTOBRIS,

Leila mēness
1. 1861. godā dzimuse Anna
Brigadeire, latvišu rakstnieca.
12. 1891. godā dzimuse Edite
Steina, ebreju izceļsmes fi-
lozofijas doktore, svēteigō,
1941. gada jūlijā bija koncentrācijas

nūmeiņē.

13. 1871. godā dzimis Jānis
Poruks, latvišu rakstnieks.

NOVEMBRIS,

Solnas mēness
1. Vysu Svātlūs diņa.
2. Dvēseļu diņa.
11. Lōčplēša diņa.
18. Latvijas Republikas prok-
lamešōnas diņa.

DECEMBRIS

Zimas mēness
1. Adventa I svāldiņa.
8. Divmōtes Bezvainegas Ijē-
šōnas svātki.
25. I Zimassvātki
26. II Zimassvātki
31. Vacgoda diņa.

Lobreit Latgola

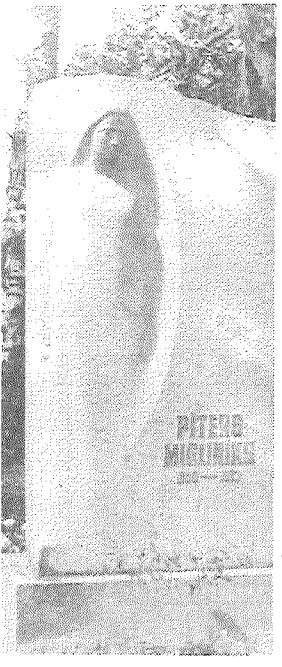
№ 19

NŪVODA LITERATU APVĪNEIBA

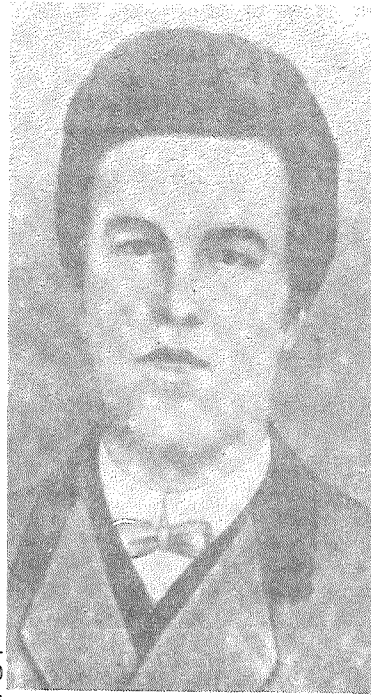
Zemņiku aizstōvs

1850. goda 13. decembrī Ludzas apriņķa Naurānu pogosta pīdzīma Pīters Miglīnīks, jō tāvs beja Zalmuižas muižnīka Paulīna desmitnīks. Muižkunga pamudynōti, vacōki Pīteri aizsūtēja uz pogosta, vālōk — piļsātas skūlu, kū beidze ar izcīleību, atrōdōja kai rakstveža paleigs turpat pogostā, vālōk — par rakstvedī pi muižnīka Rozenšilda-Paulīna Zalmuižā. Par latgalīšu zemņīka grytū dzeivī rakstēja Pīterpiļs liberalō virzīna laikrokstūs, par kū tyka atlaists nu dorba. Kaidu laikū dzeivōja mōjōs, tod dabōja rakstveža dorbu Makašānu pogosta valdē. Rozenšilds-Paulīns beja sastōdējs aktu, ka zemņīki breivprōteigi atsaka nu servītutu tīseibom uz mežu, zemņīki grīzēs pi P. Miglīnīka. Plašā apvūdā izacēle namīri, muižnīks, kurš šajā lītā pamanēja P. Miglīnīka pērstu, panōce, ka jū nu dorba aibreivoj, tad jys enerģiski sōka vadeit zemņīkus, tyka apcītynōts, nūsēdēja 11 mēnešus. Pēc atbreivōšonas ar jaunu sporu atsōka zemņīku ceinas vadeību, uzvarēja tīsas prāvā ar muižnīku.

P. Miglīnīks, nu vysim pōr-

Pīteram Miglīnīkam-140

dzeivojumim zaudējis veseleību, 1883. godā nūmyra, 30 godu vacumā. Jys pazeistams navtn kai taisneibas mekleitōjs un zemņīku aizstōvs, bet ari kai rakstnīks, ir tulkōjis nu krīvu vōlūdas. Pīsamārodams aizlīgumam raksteit latīņu burīm, jys sovus dzejūlus rakstēja krīvu alfabētā, aicyņōja ceineitīs par lobōku dzeivī, tajūs natrykst vīnkōršeibas un sirsneibas.

Daži nu Pītera Miglīnīka manuskriptim sasaglobōjuši, bet lelōkō daļa, īdami nu rūkas rūkā tautas vydā, gōjuse zudumā.

 Bodu cīst mes dajyukuši,
 Mōkam treisēt soltumā.
 Ka nabogim draūgu nav,
 Tys jau seņ jir zynoms.
 Ej, ej, nabādojit,
 Pōrdzeivosim vysu:
 Ar osorom, bādōm sovom
 Napaleidzēt myusim.
 Uz pasaulja laime jir,
 Tikai na dēļ vysim;
 Uz pasaulja prīca jir,
 Tikai na dēļ myusim.

Ej, ej, nabādojit, utt.
 Kuram tikai saule speid,
 Tys nīkēd nātōdōs,
 Ka daudz kurim cīši solts
 Jir uz šo pasaulja.
 Ej, ej, nabādojit, utt.
 Gotovi da ašņa sist
 Jir vysod ubogu,
 Ka jys, olkons byudams, nūzūg
 Maizes gorūzeņu.
 Ej, ej, nabādojit, utt.
 Zalta teļam nasaklonīt,
 Cyfa laimei naskaudīt;
 Pret vareigim šo pasaulja
 Nalauzīt capures.
 Ej, ej, nabādojit, utt.
 Lepneigam jys kulāk' rōdit,
 Dūdīt rūku nabogim;
 Na brovīt durīt naitaisneibai,
 Bet taišņi pošā act.
 Ej, ej, nabādojit, utt.

Maņ pateik byūt kūpā ar
 brōlim un mōsom,
 Maņ pateik līt svīdrus un
 ašņi par jīm.
 Maņ pateik, ka uzvaru gyun
 lobais,
 Ka ļaunais izgaist kai tymsa
 nakts.
 Maņ pateik tōs bādas, kū cīs
 brōli, mōsas,
 Jo bādu un nalaīmu tauta
 mes asam,
 Bet reizi par vysom mums
 aīmirdzēs laime,
 Mes byusim še kungi tod
 dzymtājā zemē.
 Ar taisneibas spōrņim mes
 ceļsimēs gaisā
 Un valdeisim pašī par sevi
 un zemi;
 Mes byusim tod vareni, cālī
 un stypri,
 Kai jyrmolā stōvušō myužeigō
 klīnīs!

Aglyunas ceļamaize

Pyrmais Aglyunas gimnazijas izlaidums beja 1926. godā, šū mōceību tīstōdi beidze jauneklī Bronislavs Korsaks, Jezups Kuzma, Kazimīrs Lukaševičs, Pīters Puduļs, Staņislavs Škutāns, Jezups Aloiza dāls Utiņāns un Jezups Pītera dāls Utiņāns.

Divi nu jīm, veļ byudami gimnazijas pyrmos klases audzēkņi, sarakstēja un 1923. godā publicēja grōmotas. Tī beja S. Kuzma «Sv. Andryva Apostola dzeive» un S. Škutāns — «Sv. Katres dzeive».

B. Korsaks studēja Reigas goreigajā seminarā, bet jū napabeidze, dzeivōja sovōs mōjōs Sylajoņu pogosta Sļozvkā, vālōk Sylajoņūs strōdōja par tīredni un pīsadaļējōs sabtdryskajā dzeivē. 1941. goda 14. junī tyka deportēts un nu izsūtējuma naatsagrīze.

P. Puduļs īsastōja Latvijas Universitātes Filoloģijas fakultātes pedagogijas nūdālā, vēlōk pōrgōja uz vēstures nūdaju, 1939. godā šū augstskūlu beidze ar vēstures magistra grādu, strōdōja Reigā, 1944. godā emigrēja un trymdā nūsadeve vēstures pētīšonas dorbam.

St. Škutāns beidze Reigas goreigū seminaru, 1930. godā tyka īsvēteits par prīsteri un īsastōja Marijānu kongregacijā, daudzus godus strōdōja par skūlōtōju Aglyunas gimnazijā un vīnlaiceigi Latvijas Universitātē studēja, kod 1942. godā uz Aglyunu tyka pōrcaltī Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultātes jaunōkt kursī, sōka tur strōdēt par pasnīdzēju. 1944. godā emigrēja, trymdā īgyva teoloģijas un vēstures doktora grādu, nūsadūdas vēstures pētīšonai, sarakstēja daudz goreiga un laiceiga satura grōmotu.

J. Utiņāns Aloiza dāls Reigā strōdōja par tīredni un Latvijas Universitātē studēja dabas zīneibas, 1944. godā emigrēja. Jō uzvōrda un vōrda broļs Pītera dāls vairōk kai desmit godus nūstrōdōja par skūlōtōju Aizkalnes sešklaseigajā pamatskūlā, 1940. godā aresteits un cītumā gōja būjā.

Nu ūtrō izlaiduma treispadsmīt absolventim divi kļū-

va par veiskupim — Kazimīrs Dulbinskis un Valerjans Zondaks (obi nu Vīļakas pogostā), 1932. godā īsvēteiti par prīsterim un obi strōdōjuši pedagogiskajā dorbā. K. Dulbinskis beja Daugavpiļs kulturveicinōšonas bīdreibas «Saulē» meiteņu orōdskūlas direktors un vālōk Aglyunas gimnazijas inspektors, 1940. godā Latvijas Universitātes Teoloģijas fakultatē beidze ar teoloģijas licenciāta grādu, 1947. godā konsekreits par veiskupu, pošlāik dzeivoj Vārkļōnūs.

V. Zondaks daudzus godus strōdōja par Aglyunas gimnazijas skūlōtōju un vīnlaiceigi Latvijas Universitātē studēja matemātiku, 1937. godā tū beidze ar matemātikas magistra grādu, 1940. godā beja Rībenu draudzes prāvests, nu 1963. leidz 1966. godam — Vydsmuižas draudzes prāvests, 1972. godā konsekreits par veiskupu, īlgus godus beja Reigas goreigo seminara rektors, myra 1986. godā.

Nu ūtrō izlaiduma absolventim vēļ byūtu mynoms Bolvu pogostā dzymušais Jōņs Nīdra, kurš vīnu godu Vīnes universitātē studēja filoloģii un LU jurisprudencii pēc beišāšonas strōdōja Reigā par tīredni, nu 1942. leidz 1944. godam beja Daugavpiļs piļsātas goļva.

Par Aglyunas gimnazijas skūlōtōjim strōdōja ari vālōkūs godu izlaidumu absolventi. 1935. | 1936. mōceibu godā latīņu vōlūdu pasnēdze Bronislavs Kokins, pēc tam beidze Romas universitātī ar filoloģijas licenciāta grādu un strōdōja par docentu Latvijas Universitātē Teoloģijas fakultātē, 1944. godā emigrēja un ōrzemēs īgyva filozofijas doktora grādu. pošlāik katolu draudžu ōrāvests Kanādā un Toronto.

Vālōkūs godūs Aglyunā gimnazijā taipat strōdōjuši jōs absolventi Jōņs Kotļers, Ontons Kokals un Staņislavs Ločmeļs.

Naatkareigōs Latvijas laikā tyka nūdybyndōta un Reigas apgobolītšā registreita Aglyunas gimnazijas absolventu bīdreiba, kotru godu 15. augustā Aglyunā nūtyka gimnazijas absolventu salidojumi.

Dominīks JERMOLOVICS
Madonā

Pītera Gleizdāna grōmotzeimes

Turpynojam īpazeistynōt ar Rēzeknes mōkslinīka Pītera Gleizdāna mozejīm šedevrim — jō grōmotzeimem, kuras gon atfāļoj, gon pošas veļteitīs īvārojāim sabtdryskājam, literatūras un kultūras darbīnīkim. Šūreiz tī ir «sovi brōli latgalīši».

Latgalīši Sibīrijā

EDUARDS KOZLOVSKIS

Nūbeigums.
 Sokums 40. numurā
 Kol. «Latgalīši»: «...ar kolektīva zyrģim braukōja pa 10 kilometrīm pēc brandiņa «...»
 Kol. «Iskra»: «kolektīvisti sōcūt ar 25. decembrī (Zīmassvētkim — aut.) leidz 20. janvāram aizājēme ar dzeršonu, dzonōja transporta zyrģus, braukōja pa Byčkonim

pēc brandiņa u. t. t.»
 Bogotolā: «Myusu kolonists Leišaunīks Staņisavs aizājem ar spekulacijū, kai, pīmāram, nūbrauc uz piļsātu (nasaverūt uz dorba laiku), pīpārķ tabaka pa 50 kapeikom pekeleīti, atvad uz cīmu un pōrdūd pa 3 rubļi, grōbdams sausu naudu. Sajēms par tabaku naudu, Leišaunīks īsalaiž spēlēt kartōs, kur nūsēd vysu nakti, un tūlaik dīnā gul,

naīt uz dorbu...»
 Sāidas un tamleidzeigas zīņas varēja sastapt gondreiz kotrā avīzes «Taisneiba» numurā. Beja tur izlosomas ari cytaida rakstura, samārā interesantas, zīņas. Tai, vīnā nūnumurim beja pastōsteits, ka Ačīnskā (Krasnodarskas apgobolā) tyka atvārts «Latgalīšu pedagogiskais tehnikums», ka nu drukas iznōkuse latgalīšu ābece, žurnāls «Gaisma» (avīzes «Taisneiba» pīlykums),

vairōku dorbu, taidu kai «Barona Minhauzena pīdzeivōjumi», «Robīnsons Kruzō» un cytu tulkojumi nu krīvu vōlūdas.

Pīnōce zīņas, ka regulari nūtyka radiopōrraides Sibīrijas latgalīšim, kurōs pīsadaļēja vairōki pazeistāmi latgalīšu žurnālisti. O. Začs (Začests), Izīdors Kūkojs, A. Mežule (Uļba) un kaidis Romanovskis, kas pēc daudzim aizmērsteibas godim beja atgyvis sovu latgaliskū mōtes vōlūdu. Tyka snāgtas ari taidas zīņas, ka Ačīnskā veidojās kolhozu teatris un reiskots latgalīšu lugu konkurss.

Avīzē «Taisneiba» un žurnalā «Ceinas Karūgs» leidzstrōdōja vairōki taidi cylvāki,

kas Latgolā beja pazeistāmi vēļ 1918. — 1920. godūs, storp tīm beja Vl. Zeimuls, A. Zarkēvičs. Kampāns, V. Daškeviča, Logīns, O. Začs, Iz. Kūkojs, J. Silīnīks un cyti.

Vīns nu aktīvōkajīm kolektīvizācijas veicējim un propagandistīm beja A. Eisuljs, kas ar laiku īgyva zynomu stōvūklī tūreizejōs vōldūšajōs apyrndōs storp Sibīrijas latgalīšu kolonistīm. Ar laiku kļyvīs par «Taisneibas» atbīldeigū redaktoru, jys panōce gondreiz vysu šo laikroksta redakcijas darbīnīku diskreditāciju, pēc tam jūs pakļōve represijom.

Kaidā nu «Taisneibas» numurim A. Eisuljs pazeistāmū sabtdryskū darbīneicu Vero-

nīku Daškeviču nūsauce pat par «prōtu izdzeivōjušu latgalīšu vacmāmeņu», kurai nav vītas redakcijā jōs nūvacōjušus un kaiteīgus uzskotu dēļ.

Bet dreizi ari pats A. Eisuljs tyka represeits un pazūda bez vēsts. Ap 1936. goda nūgali vysš lobais, tikkū īsōktais kultūras ceļtnīceibas dorbs var-mōceigā kōrtā tyka pōrtbraukts un vysi šo dorba veicēji beja represeiti, un gondreiz vysi aizgōja būjā Staļina personeibas kulta apstōklīs...
 Laiks ir pagōjis, bet daudz kas veļ nav nūskaidrōts par šūs myusu tautīšu tragediju. Vai nu jau nūbyūtu tei reize, kod ar šū problemu sōkt aizājmīt myusu vēsturtnīkim.

Četrkārtejs deputāts

9. turpinājums

7. PĒC 15. MAIJA

1934 gada 15. maija notikumi pielika punktu mūsu varoņa politiskajai karjerai. Kaut arī viņš, tāpat kā vairums krievu buržuāzisko politiķu, publiski apsveica jauno valdību (parakstīja apsveikuma telegrammu), tomēr tas nepaģlāba viņu no aresta. Kalistratovu aizturēja 8. jūnijā, tas ir, trīs nedēļas pēc apvērsuma, un šis fakts pierāda, ka viņu neuzskatīja par pašu bīstamāko Ulmana diktatūras pretinieku. Aprakstot Kalistra-

tova arestu, Daugavpils latviešu biedrības laikraksts «Latgales ziņas» necentās slēpt apmierinājumu, pat puda jaunu prieku — beidzot novāktis latviešu senais ienaidnieks. Tajās pašās dienās tika arestēts arī G. Jelisejevs un dažas citas vietējās autoritātes. Pilsētas cieta M. Kalistratovu noturēja neilgu laiku, pēc tam viņu kopā ar daļu pārējo aizturēto pārveda uz Liepājas izolatoru.

Atceras Aleksējs Borikevičs, bijušais skolotājs:

«Mani arestēja 18. maijā, acīmredzot tāpēc, ka piederē-

ju pie sociāldemokrātijas kreisajā spārna un aktīvi piedalījās politiskajā darbībā. Tas bija mans pirmais arests, vēlāk vairākas reizes paņēma ciet vācieši, mazliet tika arī no padomju varas. Šajā reizē kādu laiku turēja Daugavpils cietumā, pēc tam pa etapu nosūtīja uz Liepāju. No cietuma līdz dzelzceļa stacijai mūs veda ar pastiprinātu konvoju, cepures lika uzvilkt uz acīm.

Lierādāmie Liepājā un nokļuvām lielā tādū pašu internēto kompānijā. Koncentrācijas nometne bija izvietota jūras krastā. Starp citu, jūs varat man neticēt, taču ar Stalīna laiku nometnē šo iestādi nav pat ko salīdzināt. Tā drīzāk līdzinājās sanatorijai. Režīms bija salīdzinoši brīvs, tas ir, no pulksteņa septiņiem rītā līdz deviņiem vakarā mēs drīkstējām netraucēti pārvietoties pa nometnes teritoriju vai pat atstāt to. Tiesa, nebija ieteicams no korpusa aiziet nakstī. Ēkas iekšienē sardzes (mūs

apsargāja nevis aizsargi, bet gan karavīri) tikpat kā nebija. Regulāri drīkstējām tīkties ar sievām un bērniem, turklāt uzraugs šajā laikā atradās nevis satīkšanās telpā, bet gan pastaigājās kaut kur pa koridoru. Uzturs bija gluži pienamams, reizi nedēļā deva sīpola galviņu, sestdienās tirgojās pārtikas bode. Turklāt daudzi saņēma arī sūtījumus no mājām.

Uz nopratināšanu nesauca, strādāt nevienu nespēda. Pētījās lielisks laiks, togad bija padevies jauts rudens. Lielāko daļu mēs pavadījām pludmalē, saulējoties, peldējoties, dzenājām bumbu. Sākumā mūsu bumba bija pašfaislīta, no lupatām. Pēc tam par mums iežļējās kaimiņi, esošās slimnīcas jaunās medicīnas māšīnas, kuras no rītiem gāja uz darbu garām nometnei, un uzdāvināja jaunu, Tsu bumbu.

Pēc pusgada, Miessavētkiem tuvojoties, mūs izlaida brīvībā. Citu agrāk, citu nēdaudz vēlāk. Atbrīvošanas noteikums bija tikai viens:

turpmāk nenodarboties ar politiku un dot par to atteicīgu parakstu. Citi gan, tiesa, bija pretī.

Viņu šo laiku vienā palātā ar mani atradās pazīstami sociāldemokrātu līderi, kā arī M. Kalistratovs. Steigties nekur nevajadzēja, un mēs nosītam laiku nebeidzamās sarunās. Kaut kā reiz es pajautāju Kalistratovam, par ko tad viņš galu galā sēž. Viņš atbildēja, ka esot kaut kādas «darba partijas biedrs ar centru Partizē».

Kādas diskusijas laikā ieslodzītie sāka noskaidrot jautājumu par baltkrievu un ukraiņu nacionālo identifikāciju. Mēs ar V. Pigulevski bijām vienīgie baltkrievi mūsu «sanatorijā» un, gluži dabiski, uzskatījām sevi par patstāvīgu nāciju. Bet Kalistratovs ņēmas pierādīt, ka neesot nekādu ukraiņu un baltkrievu, bet esot tikai krievi. Nacionālo minoritāšu pārstāvjos tas izraisīja sašutumu, bet latviešu sociāldemokrāti metās Meletijam virsū: «Kā nu tā var runāt! Kādos lai-

kos jūs dzīvojat?!» No šī un citiem incidentiem man palikušas nelāgas atmiņas. Kalistratovs vispār izrādījās ārkārtīgi nesatīcīgs cilvēks, kurš ne ar vienu no kameras biedriem nevarēja atrast kopīgu valodu. Bija vēl viens gadījums, kad viņš pārācīja sevi kā vienkārši negodīgu cilvēku. Nometnē viņu necienīja.»

Varas iestādes nelāva Bortkevičam atgriezties darbā skolā. Tēva draugi jau gandrīz izgādāja viņam vietu uz dzelzceļa, taču Daugavpils prefekts Fridrihsons kategoriski aizliedza pieņemt valsts darbā politiski neuzticamo. Nācās iztikt ar dažādiem gadījuma darbiem, kamēr beidzot izdevās iekārtoties par sanitāru psihiatriskajā slimnīcā.

Bet Kalistratovam atļāva turpināt pedagoģisko darbību, strādājot par skolotāju. Pēc iznākšanas no nometnes Bortkevičs tikai vienreiz nejausi satika Kalistratovu — viņš gāja pa ielu kopā ar sievu. Bijušie nometnes biedri vēsi sasveicinājās.

Turpinājums sekos.

VĒSTULES NO ANGLIJAS

5. turpinājums

1989. GADA 27. AUGUSTS

Jā kādam šeit nebija jēgas, kur atrodas Baltijas valstis (un tādu bija daudz, starp citu, divas trešdaļas no angļiem arvien tic, ka Saule ceļo apkārt Zemeslodei), tad pēc pēdējo nedēļu notikumiem to zina. Redzējām, ka turpat divi miljoni cilvēku sadēvēs rokās no Tallinas līdz Viļņai garām Brīvības piemineklim. Pateicoties M. Gorbačovam jūs atgūvāt preses un vārda brīvību, tak ekonomikā un politikā nekas nav mainījies. Jūsu veikali kļuvuši vēl tukšāki, konservatīvie spēki cenšas gāzt perestroiku un reizē arī tās ierosinātāju. Nav jāaizmirst, ka pat tas, kas visvairāk vajadzīgs — elektroenerģija, nāk no Maskavas un par zemāku cenām, bet ko bez tās oarīs fabrikas, dzīvokļi, transports... Amerikāņu satelīts «Yoyoger», nupat apceļojot Nepalā, pierāda, ka Zemeslode ir vienīgā apdzīvotā planēta mūsu Saules sistēmā, bet, ja dzīvot nesaskaņā ar citiem, ar dabas piesārņošanu un ieroču švadināšanu, tad ir tikai laika jautājums, lai arī mūsu planēta kļūtu kā citas. Amen!

1989. GADA 1. OKTOBRIS

Paldies par klāt pievienoto avīzes lapu par Aglonas svētkiem. Atcerējos, kā mēs bērniībā 15. augustā braucām uz turieni. Tēvs nekād neaizmīrta spaiņa alus mucīņu. Lielajā tīrumā tur stāvēja tukšstošiem izjūgtu zirgu ar auzu kulēm uz purniem, saslietās ilksis izskatījās kā gaisa aizsardzības ložmetēju stobri. Veči mēdza jokot: jo no vairākām mucīnām (tādas katrs veda līdz) nogaršojuši alu, jo lielākas bija atļaidas. Un čits beigu beigās tik pilns bija ar atļaidām, ka neredzēja baznīcas vārtus. Vairākas reizes piedalījās kājam ejošu svētceļotāju pulciņos. Toreiz pasaule bija fīctīgāka.

Par notikumiem Latvijā esam labi informēti, mums pienāk ziņas arī par to, kas notiek Preiļos. Jocīgi, ka manas vēstules uz Ameriku aiziet trijās četrās dienās, bet uz Latviju — pēc četrām un pat vairāk nedēļām. Daži sūtījumi kopā jūlija vidus nav aizsnieguši adresātus.

1989. GADA 10. DECEMBRIS

Laikam perestroika sasniegusi arī Preiļus, jo kā tad citādi izskaidrot, ka mana pēdējā vēstule tur nonākusi divās nedēļās.

Atkal prātā nāk bērniības un pusaudžu gadu ainas. Neaizmirstīšu tās dienas, kā mēs ārstējām slimības. Bija tāda apkaimē daudz zināta Donotīne. Ja kādu izdevās ārstēt, tad viņa uzskatīja par savu nopelni, bet ja nomi-

ra, tad tur bija dieva pirkstis. Un kā mēs izturējāmies pret zīdaini. Māte, vecākā māsa, kādreiz arī es kā vecākais brālis maizes gabaliņu apbērām ar cukuru, sakošļājām, ieīnām lupatīnā un šo vīkšķi bāzām raudošajam mūtītē. Šodien par tādu rīcību dabūtu divus gadus cietuma — par nežēlāsību pret zīdaiņiem.

Ziemassvētki ir tepat aiz stūra, mūsu katolu priesteris Jāzeps Savickis (no Aglonas) nomira un man jākāro viņa apbedīšana. Ir palicis simtiem grāmatu un tērpu — nezinu, kā nogādāt uz Latviju.

BEZ DATUMA

No tevis vēstule pienākusi pēc desmit dienām kopā ar grāmatīņu «Skani, sūrā dziesma». Paldies!

Mūsu BBC (British Broadcasting Corporation), tāpat neatkarīgās komerciālās televīzijas stācijās stundām ilgi ir vēstījūšas par Baltijas republikām, Tautas fronti un demonstrācijām, ka mēs esam labāk informēti par jums, nekā jūs paši.

Cik zinu, krusttēvs Ignašs Bečs miris Urālos ap 1952. gadu, kurp tika izsūtīts pēc aresta 1941. gadā. Kad viņu arestēja, es strādāju un dzīvoju Vārkavā, drīz pēc tam mani atbrīvoja no pastnieka amata. Ar viņu dēlu Viktoru redzējos tikai divas reizes, viena no tām bija Abrenē, kad viņš bija vēl mazs bērns. Man bija foto, kurā krusttēvs un viņa daiļā sieva sēdēja uz motocikla, bet Viktors

— uz bērnu trīsritēnu.

Daži, kas brauc no Latvijas, ir tādi, ka ne jau vēlas redzēt savus radniekus te, bet lai ko sapirktu par lētāku naudu, mājās pārdotu dārgāk. Esmu «diplomātiski» atteicies viņus ielūgt, ta zaudējot draudzību. Bet par vienu apciemojumu man ir prieks — no Latvijas saņēmu cimduš, zeķes un dārgu odekolonu. Zēl, ka pašam neizdevās satikt atbraucēju (dāvanas bija atstādas pie rediēm), lai pateiktos, kā nākas, un, savukārt, aizsūtītu kādu dāvanu. Prieku man sagādāja arī A. Anspaka grāmatīņa par Preiļu rajonu, kas bija tur klāt — diemžēl, varēju pazīt tikai par ka vārtus.

Ļoti zēl dzirdēt par Jāņa Valko nāvi. Viņu labi atceros, bija uzņēmīgs un ļautrs cilvēks, kopā ar Volontu izrēja Preiļu lauksaimniecības skolas ēku un atvēra tur kalēju darbnīcu, pats brauca uz Vāciju iepirkt vajadzīgās mašīnas. Daudzas mūsu meitas cerēja uz viņu.

Aizgājušā vasara bija karsta un sausa, gandrīz četrus mēnešus nodzīvojām bez lietus, bet nu vakar un šodien debesis ir vaļā, dārd pērkons un zibeņi, applūdināti daudzi ceļi un lauki. Temperatūra vēl virs desmit grādiem, tiesa, vienu naksti bija noslīdējusi līdz nullei...

Nobeigums seko

Gatavo ratus ziemā

Nobeigums. Sākums 47. numurā

10. MEŽAZA zīmē Mēness labvēlīgi ietekmē zālāju un zaļumu sēšanu, ziemas spinātu un seleriju, puravu un ziemas sīpolu, sakņaugu un krūmaugu stādīšanu. MEŽĀZIS vispār ir ļoti auglīga un ražīga Zodiaka zīme, bet it īpaši labvēlīgi tā ietekmē visus ziemas dārzeņus.

Tikai jāatceras, ka sīpoli jāstāda dilstošā Mēnessī. 11. ŪDENSVĪRA zīmē Mēness savu labvēlību neparāda nekādā veidā. Šajās dienās tas dod dārkkopim un dārzeņaudzētājam pilnīgu atpūtu. Visiem sējumiem, tad neļemta neveiksme un neizdošanās — sēklas vispār neuzdzīgs vai arī no uzdīgušajām nebūs nekāda prieka, bet stādītīte destī vienkārsī nepieaug.

12. ZIVJU zīmē Mēness pozitīvi ietekmē salātu un spinātu, pētersīļu un redīsu, kā arī mēness zemeņu sēšanu un stādīšanu. Tomēr esiet uzmanīgi: šajās dienās iesētajiem un iestādītajiem dārzeņiem un augļiem piemīt nelāga īpašība uzņemt nepatīkamas smakas, un, piedevām, tie ātri bojājas.

Piezīme. JAUNĀ MĒNESS dienās nedrīkst ne stādīt, ne sēt. Tāpat nevajag strādāt ar asiem priekšmetiem: kapli, čerti, nazi, cirvi, lāpstu. Šīs dienas noder vienīgi ravēšanai un nezaļu iznīcināšanai. Turklāt JAUNĀ MĒNESSĪ nevajadzētu iekrist nedz SKORPIONA, nedz ZIVJU zīmē. Kartupeļus jāstāda starp PILNU MĒNESI un JAUNU MĒNESI. Ešanai domātos kartupeļus stādiet dažas dienas pēc pilnmēness fāzes, bet tos, kuri domāti sēklai, — dažas dienas pirms JAUNĀ MĒNESS iestāšanās.

Dārza un smaržīgo zemeņu stādīšanai vislabākais laiks ir jūlijs un augusts augoša Mēness periodā. Skuju kokus vajag cirst tikai JAUNĀ MĒNESS laikā. Tos dārzeņus, kuri aug ilgu laiku, vislabāk novākt dienās, kad Mēness ir pēdējā ceturksņa fāzē: tad tie labi saglabāsies ilgu laiku, nesavītīs un nebojāsies.

Graudaugus (labību) vēlams novākt pirms PILNMĒNESS. Krūma pupiņas novāc tad, kad tās jau sāk sakrist, turklāt Mēnesim tajā laikā jābūt LAUVAS zīmē. Kokus stāda augošā Mēnesī, bet apgriez — dilstošā Mēnesī.

Vīnogulāju zariņus vajag apgriezt pirms paša JAUNĀ MĒNESS iestāšanās, citādi tie ilgi un daudz «kasinos». Lielus istabas augus, kas aug kublos un toveros, podos pārstāda īsi pirms PILNMĒNESS.

Zāli un zaļumus vajag stādīt tikai PILNMĒNESS laikā, izņemot tās dienas, kad Mēness atrodas ŪDENS stihijas zīmēs (ZIVIS, VĒZIS, SKORPIONS), jo šajā laikā tie vienli un ātri aiziet bojā.

Tātad, starp JAUNU un PILNU Mēnesi jāstāda tie augi, kuriem jāaug uz augšu un garumā — koki un krūmi, puķes un dārzeņi, bet starp PILNU Mēnesi un JAUNU Mēnesi — sakņaugi un citi dārzeņi, kurus audzē bumbuļus, sīpolu, sakņu dēļ: kartupeļi, rāceņi, burkāni, bietes, kāļi, redīsi, melnie rutki, tomēr tāpat arī sparģeļi un ziemāji.

Vienā dobē labi audzēt kopā gurkus un salātus, gurkus un dilles. Tas labi ietekmē šo kultūru augšanu un ražu. Burkānus vajag sēt starp sīpoliem. Šajā pašā dobē vēl var iesēt arī spinātus un salātus, kas labi «satiek» savā starpā.

Satīcīgi uz vienas dobes sadzīvo arī salāti, kolrābji un redīsi, kartupeļi un pupas. Bet pupas nevajag sēt kopā ar sīpoliem — šīs kultūras ir nesaderīgas. Jāpiezīmē, ka sīpoli un ķiploki atbaida daudzus kaitēkļus, tāpēc, piemēram, ķiplokus vēlams stādīt blakus un apkārt upēnu krūmiem. Tāpat labi vienā dobē iesēt salātus, pētersīļus un starp tiem iestādīt ķiplokus. Dobēm jābūt viena metra platumā — tas ir vislabākais variants.

Dārgie dārkropji un dārzeņaudzētāji, lai augļu un sakņu dārzus priecē jūs ar bagātu ražu!

Redaktors A. RANCĀNS

DABAS STURĪTIS

